

**Innowacja pedagogiczna w nauczaniu historii i społeczeństwa
na poziomie klasy IV szkoły podstawowej w zakresie edukacji
regionalnej
realizowanej w Szkole Podstawowej nr 48 im. Juliusza Ligonia
w Katowicach w roku szkolnym 2016/2017**

"W Murckach-mojej małej ojczyźnie"

**Autor innowacji: mgr Dorota Matlak – nauczyciel języka polskiego
i historii**

Katowice 2016

Nazwa szkoły: Szkoła Podstawowa nr 48 im. Juliusza Ligonia

Adres: 40-749 Katowice ul. Bielska 14

Nazwa innowacji: Innowacja pedagogiczna w nauczaniu historii i społeczeństwa na poziomie klasy czwartej szkoły podstawowej w zakresie edukacji regionalnej.

Tytuł innowacji: „W Murckach-mojej małej ojczyźnie”.

Autor innowacji: mgr Dorota Matlak- nauczyciel historii i języka polskiego

Realizator innowacji: mgr Halina Żebrowska

Rodzaj innowacji: innowacja programowa, metodyczna. Innowacji został poddany program nauczania historii i społeczeństwa w klasach czwartych w oparciu o nową podstawę programową (Rozp. MEN z dnia 27.08.2012) i treści zawarte w podręczniku autorstwa R. Lolo, A.Pieńkowska, r.Towalski "Historia wokół nas"- podręcznik do nauczania historii i społeczeństwa w klasie czwartej szkoły podstawowej Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych. Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej pod numerem 434/1/2012-2015

Czas realizacji: rok szkolny 2016/2017

Innowacja trwa od 1 listopada 2016 roku do czerwca 2017 roku

Adresaci programu: uczniowie klasy IV a.

Innowacja nie wymaga przyznania dodatkowych środków budżetowych i zgody organu prowadzącego na finansowanie.

Wstęp

Niniejsza innowacja jest innowacją programowo – metodyczną. Dotyczy zajęć języka polskiego, historii, godziny wychowawczej, muzyki i plastyki, których adresatami są uczniowie klasy IVa Szkoły Podstawowej nr 48 im. Juliusza Ligonia w Katowicach. Rozpoczęcie innowacji przewidywane jest na listopad 2016, a jej zakończenie czerwiec roku szkolnego 2016/2017. Innowacja opiera się na zmodyfikowanych i rozszerzonych treściach regionalnych realizowanych w oparciu o nową podstawę programową i podręcznik do nauczania historii w klasach czwartych „Historia wokół nas” autorstwa R. Lolo, A. Pieńkowskiej, R. Towalskiego Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych. Podręcznik został dopuszczony do użytku szkolnego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej pod numerem 434/1/2012-2015. Innowacja ma służyć kształtowaniu u uczniów tożsamości lokalnej i regionalnej, poznawaniu historii oraz zwyczajów i tradycji naszej „małej ojczyzny” – południowej dzielnicy Katowic–Murcek. W trakcie swojej pracy pedagogicznej zaobserwowaliśmy, iż uczniowie z ciekawością i zaangażowaniem odnoszą się do tego, co jest im bliskie. Są ciekawi historii i tradycji rodzinnych, co przekłada się później na zainteresowania najbliższą okolicą, regionem i dziejami naszego narodu. Zajęcia innowacyjne z edukacji regionalnej mają służyć rozwijaniu ich zainteresowań przy wykorzystaniu aktywnych metod nauczania i wpłynąć pozytywnie na wszechstronny rozwój każdego ucznia. Niniejsza innowacja powstała w oparciu o realizowany Szkolny Program Edukacji Regionalnej poddany ewaluacji w czerwcu 2017 roku.

Cele i założenia:

Inspiracją do napisania tej innowacji było moje przeświadczenie o konieczności zapoznania uczniów z bogatą historią, kulturą i tradycjami dzielnicy, w której mieszkają, i która jest im najbliższa oraz zachęcenie ich do kultywowania bogatych tradycji tego regionu. W dobie „europeizacji” nie można bowiem dopuścić do zaprzepaszczenia naszego dziedzictwa narodowego, w skład którego wchodzi dorobek kulturowy każdego regionu Polski, w tym przypadku Śląska. Jednocześnie chciałam usystematyzować przekazywane dotychczas uczniom treści nauczania, dokładnie określić cele edukacyjne i przewidywane osiągnięcia uczniów.

Uczniowie w trakcie zajęć odniosą szereg korzyści, przede wszystkim jednak uświadomią sobie czym jest wspólnota regionalna, zakorzenienie, poznają autentyczne wartości środowiska (materialne, duchowe, moralne, religijne), będą kształtować poczucie własnej tożsamości nie zapominając o poszanowaniu odmienności innych kultur. Uczniowie w trakcie zajęć warsztatowych i wycieczek: poznają historię i kulturę Murcek, dowiedzą się o ludziach ważnych dla regionu, określą podstawowe pojęcia i terminy dotyczące kultury ludowej (obrzęd, zwyczaj, obyczaj, święto), wymienią i scharakteryzują najważniejsze tradycje obchodzone w śląskich rodzinach, poznają walory przyrodnicze najbliższej okolicy; poznają i nauczą się tańca i pieśni śląskich, przedstawią językiem regionu fragmenty inscenizacji, poznają i narysują tradycyjne stroje ludowe oraz herb Murcek, poznają lokalne miejsca pamięci i tradycje górnicze oraz śląską gwara, poznają tradycyjne zajęcia

mieszkańców, narzędzia pracy, sprzęty domowe, wygląd budowli, poznają ponad stuletnią historię szkoły, historię parafii i witraża znajdującego się w prezbiterium.

Cele ogólne:

1. Przybliżenie uczniom historii Murcek wpisanej w kontekst Śląska.
2. Wyposażenie uczniów w wiedzę o tradycjach związanych z miejscem zamieszkania.
3. Rozwijanie poczucia tożsamości lokalnej i patriotyzmu związanego z „małą Ojczyzną”.
4. Kształtowanie aktywnej, otwartej i tolerancyjnej postawy.
5. Rozwijanie umiejętności współpracy, pracy zespołowej.

Cele szczegółowe:

Uczniowie w trakcie zajęć:

1. Poznają historię i herb Murcek.
2. Poznają najbliższe środowisko i specyfikę regionu, jako dawnej osady górniczej.
3. Poznają walory przyrodnicze najbliższej okolicy (rezerwat Las Murckowski).
4. Dowiedzą się o ludziach ważnych dla regionu (patronach lokalnych ulic).
5. Określą podstawowe pojęcia i terminy dotyczące kultury ludowej (obrzęd, zwyczaj, obyczaj, święto).
6. Wymienią i scharakteryzują najważniejsze tradycje śląskie, zwłaszcza bożonarodzeniowe, barbórkowe, wielkanocne.
7. Poznają i nauczą się tańca śląskiego – Trojaka i pieśni śląskich.
8. Zapoznają się z językiem regionu – gwarą śląską.
9. Poznają, narysują i wykonają elementy tradycyjnego stroju ludowego.
10. Poznają lokalne miejsca pamięci (groby powstańców na lokalnych cmentarzach i grób żołnierzy węgierskich).
11. Poznają tradycyjne zajęcia mieszkańców, narzędzia pracy, sprzęty domowe, wygląd budowli, czyli życie w śląskim familoku.
12. Poznają i przygotowują danie kuchni regionalnej – pyszny żur.
13. Przygotują recytację wierszy w gwarze śląskiej.

Formy pracy:

- praca zespołowa
- praca w grupach

- praca w parach
- praca indywidualna

Procedury osiągnięcia celów:

W celu osiągnięcia zaplanowanych celów innowacji przewiduje się przede wszystkim zastosowanie metod aktywizujących i technik twórczych. Planowane działania:

- zajęcia w terenie
- lokalne spacery i wycieczki,
- wycieczki do Kopalni Guido w Zabrze
- wizyta w Muzeum Śląskim – lekcja muzealna o początkach górnictwa,
- udział w zajęciach warsztatowych,
- spotkania z ciekawymi ludźmi – mieszkańcami osiedla,
- nauka tańca, prezentacja (taniec, muzyka, gwara),
- wystawa prac uczniów,
- projekt,
- drama, symulacja
- tworzenie portfolio, karty pracy,
- elementy wykładu, dyskusja.

Treści nauczania:

1. Historia Murcek na przestrzeni dziejów; mapa regionu i herb dzielnicy
2. W świecie murckowskich legend.
3. Z wizytą na lokalnych cmentarzach; groby powstańców śląskich
4. Poznajemy historię mogiły i pomnika w lesie murckowskim.
5. Słów kilka o początkach górnictwa; historia kopalni w Murckach i pobliskiej Kostuchnie.
6. W familoku; codzienne życie murckowian na przestrzeni wieków.
7. Poznajemy śląsko godka. czytamy fragmenty „Pinokia” po śląsku
8. Śląski strój ludowy; tworzenie elementów stroju śląskiego (zaj. plastyczne)
9. W śląskiej kuchni; gotowanie po śląsku
10. Uczymy się śpiewać po śląsku; tańczymy Trojaka (zaj. muzyczne)
11. Przyroda w naszej dzielnicy – zwiedzamy rezerwat Las Murckowski.
12. O dawnych zwyczajach śląskich – Boże Narodzenie, Wielkanoc itd.
13. Spacerem po dzielnicy – co warto pokazać gościom?

Ewaluacja

Ewaluacja będzie miała charakter ciągły i obejmie: atrakcyjność programu i pracę uczniów: obserwacja uczniów w czasie zajęć, ich zaangażowanie podczas pracy, analiza wytworów pracy dzieci.

Wśród rodziców przeprowadzona będzie ankieta mająca na celu wyrażenie opinii, a wśród uczniów ankieta badająca atrakcyjność i skuteczność wybranych metod realizacji innowacji.

Elementem składowym ewaluacji będzie konkurs recytatorski w gwarze, wystawa prac uczniów, a także pokaz tańca i pieśni śląskich.